

COMPLEXITEIT

In dit filmpje ga ik je uitleggen wat complexiteit nu eigenlijk is. En dan met name wat complexe projecten zijn. Er bestaat veel verwarring rondom het begrip complexiteit. In de wereld van projecten zorgt dat voor dramatische taferelen. Niet zozeer de begripsverwarring zelf, maar de aanpak die we kiezen voor wat we denken dat complexiteit is, is debet aan projectfalen. We weten namelijk uit onderzoek van zo'n twintig jaar geleden dat niet te weinig geld, of te weinig tijd de grootse faalfactor van complexe projecten is, maar de verkeerde aanpak. We kiezen een aanpak die gemaakt is voor gecompliceerde projecten en die passen we toe op complexe projecten. En dan gaat het mis. Dus eerst maar even het verschil tussen enerzijds gecompliceerd en anderzijds complexiteit.

Gecompliceerde projecten zijn projecten waarvan alles bekend is. Alle onderdelen, alle verbindingen, en alle afhankelijkheden. Zoals een IKEA-kast. Je weet hoeveel onderdelen er zijn, op welke plaats zij horen, en in welke volgorde je hem in elkaar moet zetten. Als je strikt de stappen in de handleiding volgt komt het bedoelde resultaat eruit. En demonteren gaat volgens dezelfde, maar omgekeerde weg. Een gecompliceerd project slaagt altijd, als je maar genoeg handen en tijd hebt. Dan kun je de moeilijkste puzzel succesvol leggen of het moeilijkste project realiseren.

Bij een complex project zijn die variabelen niet allemaal bekend. We weten niet welke onderdelen er allemaal bij horen, hoe ze met elkaar verbonden zijn en hoe ze van elkaar afhankelijk zijn. Zoals in een olifant. Die kun je niet uit elkaar halen en weer in elkaar zetten. Een complex project kent talloze entiteiten en verbindingen. Op het eerste gezicht lijken ze bekend. Maar als we het project verder bestuderen blijken er ook minder bekende entiteiten en verbindingen te bestaan. Er zijn zelf verbindingen tussen het project en de omgeving die van wezenlijk belang zijn maar die je niet ziet. In zo'n systeem waar alles met elkaar samenhangt kan een kleine verandering al grote gevolgen hebben. Dat noemen we het butterfly-effect. Maar daarover in een ander filmpje meer.

Nu we het verschil weten tussen gecompliceerd en complex kunnen we inzoomen op complexe projecten. Voor gecompliceerde projecten zijn al aanpakken genoeg. We spreken liever van complexe systemen dan van complexe projecten, omdat we daarmee de discussie over 'wat is een project' kunnen laten voor wat hij is. Maar wat is dan eigenlijk een complex systeem?